

Марина Петренко

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0002-3058-4129

DOI 10.24139/2312-5993/2020.05-06/269-280

НОВІ ВИМІРИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ВОКАЛЬНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНИХ ТВОРІВ ШКІЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

У статті актуалізовано проблему інтерпретації вокально-інструментальних творів шкільної програми. На основі аналізу, синтезу, систематизації й узагальнення представлених у науковій літературі концептуальних положень із досліджуваної проблематики виявлено особливості та теоретичні основи тлумачення пісенного шкільного репертуару (з акцентом на інструментальну складову), зокрема: необхідність урахування специфічності будови зазначених творів як «моносинтезу» фактур вокально-хорової партії і фортепіанного супроводу, розкодування координат авторського тексту досліджуваних музичних творів, проектування особливих педагогічно спрямованих виконавсько-ансамблевих рішень продукування партії супроводу. На основі виділених ідей запропоновано низку ефективних мистецьких методів здійснення досліджуваного інтерпретаційного процесу.

Ключові слова: музична інтерпретація, виконавська інтерпретація, вокально-інструментальні твори, координати авторського тексту, учитель музичного мистецтва, мистецькі методи.

Постановка проблеми. Пріоритетним напрямом сучасної музично-педагогічної освіти є розвиток творчої особистості, орієнтація на діалог людини з культурою, формування досвіду реалізації завдань майбутньої професійної діяльності.

Специфіка роботи майбутнього вчителя музичного мистецтва вимагає здатності розкривати учням найтонші градації художньої ідеї музичних творів у особистісно-творчому самовираженні, відкривати школярам палітру переживань, втілених композитором. Отже, «важливо, щоб виразна інтерпретація стала міцною основою, фундаментом художнього спілкування вчителя із школярами» (Падалка, 1982, с. 27).

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз джерел музично-педагогічного і мистецтвознавчого спрямування дає змогу констатувати, що вітчизняними та зарубіжними науковцями, з-поміж яких: Л. Арчажникова, А. Бондарєв, Г. Бошук, А. Григор'єв, О. Єременко, Т. Карпенко, В. Крицький, О. Лобова, О. Ляшенко, Л. Масол, Л. Михайлова, М. Моїсєєва, Д. Науказ, І. Одиноква, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька та ін., розглянуто різноманітні ракурси проблеми формування інтерпретаційних умінь майбутніх учителів

музичного мистецтва. Утім, широкий спектр зазначених досліджень не заповнює прогалин у сфері питань інтерпретації вокально-інструментальних творів шкільної програми.

Мета статті – висвітлити теоретичні та методичні аспекти інтерпретації вокально-інструментальних творів (з акцентом на інструментальну складову) у контексті сучасної шкільної музичної педагогіки.

Методи дослідження. Вивчення та вирішення проблеми інтерпретування вокально-інструментальних творів шкільної програми передбачає застосування комплексу методів дослідження, адекватних аналізованому феномену. Для визначення теоретичних основ тлумачення пісенного шкільного репертуару, урахування вітчизняного та зарубіжного досвіду в уточненні сутності й особливостей даного процесу нами використовувалися *теоретичні методи* – аналіз, синтез, систематизація та узагальнення представлених у науковій літературі концептуальних положень із досліджуваної проблематики. Для виявлення комплексу педагогічних чинників розвитку здатності здійснювати інтерпретування вокально-інструментальних музичних зразків шкільної програми нами використовувалися *емпіричні методи* – спостереження та педагогічний експеримент.

Виклад основного матеріалу. Передусім доцільно конкретизувати значення низки понять, пов'язаних із досліджуваним явищем. За такого підходу варто зауважити, що в музичному мистецтві інтерпретація визначається як трактування музичного твору, що призводить до поглибленого осягнення його змістової концепції й різниться за типами, з-поміж яких для контексту предметного поля нашого дослідження актуальним є виконавська інтерпретація.

Окреслюючи сутнісну природу терміну «виконавська інтерпретація», знаходимо безліч тлумачень цього поняття: «процес звукової реалізації нотного тексту, що припускає індивідуальний підхід до музики, яка виконується, активно до неї відношення»; «тривалий процес осмислення й освоєння музичного твору виконавцем із результатом цього творчого процесу – виконавським втіленням» (*Музичний енциклопедичний словник*, 1990).

Погоджуємося з визначеннями науковців щодо заявленої дефініції і в контексті нашого наукового пошуку визначаємо поняття «виконавська інтерпретація» як творчу діяльність майбутніх учителів музичного мистецтва з осмислення й освоєння музичного твору з його виконавським утіленням.

Варто зазначити, що інтерпретуюча функція вчителя музичного мистецтва яскраво проявляється у процесі хорового та ансамблевого співу

як під час уроків музики, так і під час позакласної роботи. Учитель на основі глибинного осягнення композиторського задуму вокально-інструментальних творів повинен донести учням власне бачення їх художньо-образного змісту у вигляді вербальних і музично-виконавських повідомлень і організувати процес спільного музикування.

Необхідним убачаємо висвітлення особливостей зазначених музичних творів та окреслення шляхів їх трактування. Вокально-інструментальні твори специфічні за своєю будовою, вони є поєднанням різnorodних фактур у єдине ціле. Це органічне злиття різних «складових», які створюють єдиний і багатогранний музично-художній текст, «моносинтез» фактур вокально-хорової партії і фортепіанного супроводу.

Основою пізнання художньо-образного змісту вокально-інструментальних творів є його «авторський текст» як семіотична система, виражена засобами мовної та нотної графіки (літературний текст та музичний текст як інтерпретація літературного першоджерела). Його невизначеність, схематизм зумовлює необхідність подальшого розкодування та «довизначеності» за рахунок розпізнавання й диференціювання груп координат авторського тексту.

У контексті сказаного, актуальним стало створення схеми координат авторського тексту вокально-інструментальних творів. З-поміж них виділяємо: позначені координати (авторський рівень тексту), неточно позначені координати (авторсько-виконавський рівень тексту) та непозначені координати (виконавсько-ансамблевий рівень тексту). А також визначаємо змістові компоненти кожного з виділених текстових рівнів. Зміст авторського рівня тексту складають такі компоненти: літературний текст, нотний текст (метроритм, звуковисотність, гармонія, ладо-тональність, формо-композиція) та тип фактурного викладу супроводу. До змісту авторсько-виконавського текстового рівня належать: темп, агогіка, динаміка, артикуляція, фразування, аплікатура, авторські ремарки, педалізація. Зміст виконавсько-ансамблевого рівня тексту складають такі компоненти: функціональна та рольова характеристика супроводу, динамічний баланс; динамічна, артикуляційна, агогічна, метроритмічна, темпова узгодженість; інтонаційна єдність.

Розпізнавання й диференціювання зазначених координат, усвідомлення їх семантичної заданості та проектування на засоби майбутнього виконавського втілення, зумовить продуктивність вихідного етапу інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Вектор нашої уваги спрямовується, у першу чергу, до незмінної, точно позначеної частини нотного тексту – типу фактурного викладу

супроводу. Розуміння фактури як явища універсального у значенні «матеріального відбиття образів, настроїв, асоціацій» (Приходько, 1997, с. 64-65) дає підстави стверджувати, що фактура супроводу вокально-інструментального твору також утілює суттєві риси художнього образу, є «репрезентантом емоційно-чуттєвої та драматургічної програми» (Вечер, 2007) музично-ансамблевого цілого і співвідноситься з його жанровою приналежністю.

Таблиця 1

Схема координат авторського тексту вокально-інструментального твору

Складові тексту	Вид і характер текстових координат
Літературний текст	Точно позначені координати (авторський рівень тексту)
Нотний текст (метроритм, звуковисотність, гармонія, ладотональність, формо-композиція)	
Тип фактурного викладу супроводу	
Темп	Неточно позначені координати (авторсько-виконавський рівень тексту)
Агогіка	
Динаміка	
Авторські ремарки	
Педалізація	
Артикуляція	
Фразування	
Аплікатура	Непозначені координати (виконавсько-ансамблевий рівень тексту)
Функціональна та рольова характеристика супроводу	
Динамічний баланс	
Динамічна, артикуляційна, агогічна і метро-ритмічна узгодженість, інтонаційна єдність	

Зазначене вказує на існування характерних типів фактури супроводу; фактурних формул, що символізують конкретний художньо-образний смисл, настроїв.

Отже, узагальнення теоретичних позицій щодо організації фактурних процесів вокально-інструментальних творів обумовлює розуміння взаємопов'язаності фактури і жанрової основи музичного зразка. Тому вбачається необхідним в інтерпретуючій діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва виявлення жанрової семантики незмінної, точно позначеної частини авторського тексту – типу фактури фортепіанного супроводу.

Важливим для осягнення змістової сутності вокально-інструментальних творів є також аналіз діалектичного співвідношення літературного та

музичних текстів. Саме синтез двох видів мистецтв (літератури і музики) істотно посилює художньо-образну виразність вокально-інструментальних творів. Це не механічне, елементарне поєднання декількох видів мистецтв, а органічне злиття різних «складових», які створюють єдиний і багатогранний музично-художній текст. Такий художній синтез – створення нового, неповторного художнього образу, якісно новий художній результат. Саме тому необхідним є осмислення синтетичного цілого вокально-інструментального твору з точки зору взаємовідносин літературного та музичного текстів.

Більшість музикознавців пов'язують мистецтво поезії з конкретикою, визначеністю. Але інші дослідники вказують, що слово є більш хиткою субстанцією і конкретика його досить відносна. Так, І. Степанова вказує, що форма слова може бути «більш зрозумілою і однозначною, або менш ясною й обкутаною аурую різних символів» (Степанова, 2002, с. 131), що вказує на варіативний потенціал літературного джерела. Цим пояснюється множинність створених музичних зразків на один і той самий літературний текст, безліч смислових підтекстів музичних еквівалентів літературного першоджерела. Це актуалізує виявлення принципів перекладення віршів на музичну мову. Для контексту нашого дослідження важливими є принципи узагальненого й деталізованого «прочитання» поетичних першоджерел, що розкривають зміст цілого, або зміст частковостей (Степанова, 2002, с. 154).

Виявлення того чи іншого принципу музичного відтворення поетичних текстів допомагає визначенню функціональної характеристики супроводу у виконавському відтворенні художньо-образного змісту вокально-інструментального твору. Науковою думкою (Малишев, 1977) визначено такі функції супроводу, що, на наш погляд, є найчастіше вживаними в реаліях ансамблевої взаємодії: функція образного узагальнення (втілення узагальненого, «результативного» образно-емоційного змісту; підкреслення, підсилення образного змісту поезії. Деталі, нюанси літературного тексту не мають для музики істотного значення, подробиці літературного тексту нівелюються заради втілення головної ідеї та відтворення загального настрою); функція образної деталізації (чутливий відгук на деталі й нюанси поетичного тексту, розкриття найтонших образних підтекстів, створення неповторного варіанту «озвучування» літературного тексту, його нової образної концепції. Це не єдиний узагальнений музичний образ, а низка самостійних образів, які розвиваються, зіставляються, протидіють).

Окреслені особливості характерні і для різновиду вокально-інструментальних творів – шкільної пісні (пісні для дітей), прикладного жанру, що використовується в різних видах класної та позакласної музичної роботи з учнями закладів загальної середньої освіти.

Пісні для дітей характеризуються відносною простотою й доступністю музичної та поетичної мови. Зазначені різновиди пісень різняться багатожанровою палітрою: це ліричні й лірико-патріотичні, жартівливі, пісні-ігри, пісні-танці, колискові пісні та ін. Процес осягнення їх змістової сутності також обумовлюється розпізнаванням та диференціюванням координат авторського тексту, усвідомленням їх семантичної заданості, урахуванням взаємодії образних сфер музики і поезії.

Саме діалектика відносин двох головних сфер пісні – слова й музики є головною специфічною особливістю даного жанру, що обумовлюється, у першу чергу, композиційно-драматургічними його аспектами. Поняття «композиція» витлумачується музичною наукою як спосіб побудови музичного твору, принцип розташування і співвідношення його частин (Мазель, 1979), а поняття «драматургія» – як закономірна послідовна зміна явищ і пов'язується з поняттями «процес» та «розвиток» (Михайлова, 1993). Спосіб побудови шкільної пісні актуалізується куплетною формою, у якій одна й та сама музична строфа повторюється з різними строфами тексту. Літературний текст, що лежить в основі пісні, являє собою послідовність різноманітних, «індивідуалізованих» строф, у яких розкривається драматургія змісту, а музична складова пісні – сталий узагальнено-мелодійний музичний образ, указує на статичність композиційної її побудови. Виявлене протиріччя музично-літературного синтезу шкільної пісні, що обумовлюється стабільністю музично-мелодійного й мобільністю літературного її компонентів, загострює необхідність «нових горизонтів» розкриття виразово-змістових можливостей літературного тексту засобами музично-виконавської конкретизації.

Деталізація літературного тексту в куплетах пісні при узагальненості мелодійно-музичного матеріалу породжує особливість функціонування третьої складової образного цілого шкільної пісні, а саме – партії супроводу. Саме фактура супроводу пісні покликана виконувати важливі художні функції – висвітлювати емоційно-процесуальну динаміку образу. Найбільш органічно цей процес простежується в куплетно-варіаційній формі. Діалектика співіснування поезії і музики в ній вирішується найбільш гармонійно завдяки варіаційному фактурно-виконавському розвитку супроводу. Функції вокальної мелодії і супроводу тут ніби

розмежовуються: мелодія, повторюючись без змін, розкриває образ узагальнено, а супровід – тяжіє до образної деталізації (на відміну від жанру романсу, більш узагальнено розкриває зміст тексту й відображає лише деякі нюанси і градації одного характеру чи настрою).

Отже, жанр шкільної пісні яскраво виявляє свою процесуально-динамічну сторону в літературному тексті, архітектонічну, «кристалічну» в мелодійно-музичному матеріалі та особливу процесуальну в партії супроводу. Розгляд специфічної особливості жанру шкільної пісні – діалектики відносин двох її головних сфер (музики і поезії), уможливив виокремлення ще однієї образної функції супроводу, притаманній пісенному жанру – функції часткової образної деталізації (відгук на зміст поетичного тексту, відображення змін нюансів і градацій образного змісту літературного тексту в музичному супроводі).

Не менш важливим чинником усвідомлення «художнього завдання» партії супроводу є дослідження рольових відносин ансамблевих партій. Так, за визначенням дослідників, існують такі комунікативні моделі рольової взаємодії ансамблевих партій у вокально-інструментальних творах, зокрема шкільних піснях: модель нерівноправної, ієрархічної взаємодії: а) «соло-акомпанемент» (провідна функція сольної партії); б) провідна функція супроводу; модель рівноправної взаємодії: а) «діалог-згода», «діалог-суперечність», «діалог-конфлікт», «діалог-бесіда, розмова» (перемінне проведення тематичного матеріалу у вокально-хоровій і фортепіанній партіях); б) «дуєт-згода», «дуєт-розбіжність», «дуєт-суперечність» (одночасне поєднання вивершеного в образному сенсі тематизму у вокально-хоровій і фортепіанній партіях) (Польська, 2003).

Але виконавсько-ансамблева практика засвідчує, що такий розподіл досить умовний. Як правило, спостерігається взаємодія диференційованих вище моделей рольової взаємодії, пояснювана особливостями музичної драматургії, принципами розвитку тематичного матеріалу ансамблевих творів. Виявлення функціональної та рольової характеристики супроводу забезпечить визначення особливостей та логіки його звучання в синтетичному цілому вокально-інструментального твору, допоможе визначенню динамічних взаємовідносин.

Отже, виявлення особливостей вокально-інструментальних творів, зокрема шкільних пісень, обумовлює логіку педагогічних дій їх інтерпретування. Конкретизуємо найбільш доцільні методи заявленого напрямку.

З метою створення уявлень про зміст вокально-інструментальних творів шкільної програми, логічного обґрунтування їх виконавської версії,

доречним вважаємо застосування *методу «створення виконавської версії пісні»*. Задля його успішного здійснення необхідним є опанування алгоритму виконавського аналізу вокально-інструментальних творів для дітей. Запропонований алгоритм конкретизується такими завданнями:

- надайте емоційно-змістову характеристику вокально-інструментального твору шкільної програми;
- проаналізуйте його багаторівневі контекстуальні зв'язки (стильові, жанрові, соціально-історичні, історико-культурні та ін.);
- проаналізуйте авторський текст вокально-інструментального твору (розпізнавання й диференціювання його координат, розкриття їх семантичної заданості);
- проаналізуйте взаємовідносини літературного та музичного текстів;
- визначте композиційно-драматургічну програму пісні (функціональні характеристики куплетів як розділів музичної композиції – експозиційні, розвивальні, завершальні; види функціональної взаємодії між куплетами – контраст, співставлення, зв'язний розвиток; структурна роль приспіву (може мати два значення – що розділяє, що об'єднує);
- позначте динаміку емоційного розвитку образу, його кульмінаційні точки (знайдіть визначення, які відповідають емоціям, що їх викликала музика; установіть їх послідовність відповідно до динаміки музичного образу);
- охарактеризуйте роль інструментальних фрагментів, що містяться у вокально-інструментальних творах: вступів (прелюдій); інтерлюдій; закінчень (постлюдій);
- спроєктуйте способи та прийоми виконавсько-ансамблевого втілення в аспекті вирішення майбутніх педагогічних завдань (Петренко, 2015, с. 145).

Не менш важливим методичним інструментом обраного напрямку дослідження вважаємо *метод «фактурно-жанрового синтезу»*. Як зазначалося раніше, фактура супроводу виконує важливу «смыслеутворюючу» функцію і є невід'ємною часткою музично-ансамблевого цілого. Тому, під час створення акомпанементу до мелодії шкільної пісні художній образ може бути повністю розкритий, а може бути зруйнований через невірний вибір фактурної формули. У зв'язку з цим важливого значення набуває усвідомлення закономірностей фактурно-жанрового синтезу різновидів творів пісенного жанру, що пояснюється «знаковістю» кожного конкретного фактурно-жанрового симбіозу як носія й виразника певного образного ладу, емоційного стану, настрою.

Вихідною передумовою визначення відповідності типових фактурних формул акомпанементу конкретним музичним жанрам виступає опора на базові музичні структури (первинні жанри). Загальновідомі (за С. Скребковим) три корінні жанрові типи музичного тематизму, два з яких – історично первинні: декламаційність (вигуки, заклики, причитання та ін., що знайшли музичне оформлення), танцювальність (точніше – моторність, що вбирає різновиди танцю, маршу, відображені в музиці трудові рухи) та аріозна наспівність, кантилена, пісенність, що базується на двох перших і формується завдяки еволюціонуванню музичного мистецтва (Скребков, 1973).

Саме спираючись на перераховані базові музичні структури та жанрові першооснови, на які орієнтується шкільна програма з музики, науковцями розроблено класифікацію образно-жанрових особливостей пісенних зразків:

I. Моторні пісні: 1) маршеві; 2) танцювальні (рід польки; рід вальсу).

II. Наспівні пісні: 1) ліричні; 2) колискові (Одинокова, 1985).

Згідно з наведеною класифікацією конкретизовано й закономірності фактурно-жанрового синтезу різновидів творів пісенного жанру. Отже, ураховуючи заявлені вище теоретичні позиції, пропонуємо здійснювати відбір фактурної формули акомпанементу, що найбільш відповідає образно-жанровим особливостям пісенного зразка за такими правилами:

- у доборі акомпанементу до мелодії шкільної пісні керуйтеся класифікацією відповідності типових фактурних формул акомпанементу образно-жанровим особливостям пісенних зразків:

- для маршових пісень характерним є застосування двох типових фактурних формул акомпанементу: акордового супроводу та чергування баса й акорду;

- для пісні-польки характерним є застосування типової фактурної формули акомпанементу – чергування баса й акорду з крокуючим басом. Для пісні-вальсу характерним є застосування типових фактурних формул акомпанементу – чергування баса і акорду, гармонійної фігурації;

- для наспівних пісень характерним є застосування типових фактурних формул акомпанементу: чергування баса й акорду, акорду арпеджато, гармонійної фігурації. Здійснення окреслених завдань сприяє створенню переконливого художнього образу вокально-інструментального зразка, забезпечує можливість ефективного педагогічного впливу на емоційно-чуттєву сферу школярів.

Актуальним також убачаємо застосування *методу «варіантної інтерпретації вокально-інструментального твору з використанням прийому художнього перебільшення»* (модифікований метод Плешкової).

Зазначений метод конкретизується створенням інтерпретаційних версій вокально-інструментальних творів для шкільної аудиторії, у яких особливо рельєфно, загострено подаються істотні, значущі деталі музичного зразка. Наприклад, для творів пісенного жанру актуальним є яскраве подання інструментальних фрагментів – вступу, інтерлюдії та закінчення; виразне інтонування мелодії, за необхідністю підкреслене виконання найхарактерніших засобів музичної виразності (наприклад, синкопованого ритму, механічного ритму, щільності та м'якості звучання, помірної гучності звучання, співучого *legato*, легкого *staccato* тощо). Даний метод націлює майбутніх педагогів на створення доступної для сприйняття учнів інтерпретаційної версії вокально-інструментальних творів (Плешкова, 1995).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, у статті на основі теоретичного аналізу наукової літератури з проблем особливостей вокально-інструментальних творів шкільної програми виділено ідеї, які стали базисом розробки педагогічного інструментарію їх тлумачення. Конкретизовано низку мистецьких методів ефективного здійснення інтерпретаційного процесу, серед яких: метод «створення виконавської версії пісні», метод «фактурно-жанрового синтезу» та метод «варіантної інтерпретації вокально-інструментального твору з використанням прийому художнього перебільшення».

Подальшого вивчення вимагають питання визначення ефективних педагогічних умов формування інтерпретаційної здатності майбутніх учителів музичного мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА

- Вечер, Д. В. (2007). *Виконавський аналіз музичного твору: теоретичний і практико-методичний аспекти (на прикладі діяльності піаніста-інтерпретатора)* (дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03). Київ (Vecher, D. V. (2007). *Performing analysis of a musical work: theoretical and practical-methodological aspects (on the example of the activity of a pianist-interpreter)* (PhD thesis). Kyiv).
- Мазель, Л. А. (1991). *Вопросы анализа музыки*. М.: Сов. Композитор (Mazel, L. A. (1991). *Questions of music analysis*. M.: Sov. Composer).
- Малышев, Ю. В. (1977). *Принципы образного синтеза музыки и поэзии в современном романсе (опыт анализа творчества Ю. Мейтуса)* (дис. ... канд. искусствоведения: 17.00.02). Киев (Malyshev, Yu. V. (1977). *The principles of figurative synthesis of music and poetry in modern romance (the experience of analyzing the work of Yu. Meitus)* (PhD thesis). Kyiv).
- Михайлова, Л. Б. (1993). *Художественно-педагогическая интерпретация песенного репертуара как компонент профессиональной деятельности учителя музыки* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). Москва (Mikhailova, L. B. (1993). *Artistic and pedagogical interpretation of the song repertoire as a component of the professional activity of a music teacher* (PhD thesis). Moscow).

- Музыкальный энциклопедический словарь* (1990). М.: Советская энциклопедия (*Musical Encyclopedic Dictionary* (1990). М.: Soviet encyclopedia).
- Одинокова, И. Н. (1985). *Развитие творческих сторон личности студента в процессе обучения элементарам композиции (на материале сочинения аккомпанемента к школьной песне)* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). Москва (Odinokova, I. N. (1985). *Development of the creative sides of the student's personality in the process of teaching the elements of composition (based on the composition of the accompaniment to a school song)* (PhD thesis). Moscow).
- Падалка, Г. М. (1982). *Учитель, музыка, діти*. К.: Муз. Україна (Padalka, H. M. (1982). *Teacher, music, children*. K.: Musical Ukraine).
- Петренко, М. Б. (2015). Формування концертмейстерських інтерпретаційних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва з позицій герменевтичного підходу. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 10 (54), 332-342 (Petrenko, M. B. (2015). Formation of concertmaster interpretive skills of future music teachers from the standpoint of hermeneutic approach. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 10 (54), 332-342).
- Плешкова, Н. И. (1995). Формирование умений педагогического общения у студентов (на материале музыкально-педагогических факультетов) (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). Киев (Pleshkova, N. I. (1995). *Formation of students' pedagogical communication skills (based on the material of music and pedagogical faculties)* (PhD thesis abstract). Kyiv).
- Польська, І. І. (2003). *Камерний ансамбль: теоретико-культурологічні аспекти* (дис. ... доктора мистецтвознавства: 17.00.03). Київ (Polska, I. I. (2003). *Chamber ensemble: theoretical and culturological aspects* (DSc thesis). Kyiv).
- Приходько, В. И. (1997). *Музыкальная фактура и исполнитель*. Х.: Фолио (Prykhodko, V. I. (1997). *Musical texture and performer*. Kharkiv: Folio).
- Скребков, С. С. (1973). *Художественные принципы музыкальных стилей*. М.: Музыка (Skrebkov, S. S. (1973). *Artistic principles of musical styles*. М.: Music).
- Степанова, И. В. (2002). *Слово и музыка. Диалектика семантических связей*. М.: Книга и бизнес (Stepanova, I. V. (2002). *Word and music. Dialectics of semantic connections*. М.: Book and business).

РЕЗЮМЕ

Петренко Марина. Новые измерения интерпретации вокально-инструментальных произведений школьной программы.

В статье актуализирована проблема интерпретации вокально-инструментальных произведений школьной программы. На основе анализа, синтеза, систематизации и обобщения представленных в научной литературе концептуальных положений по исследуемой проблематике выявлены особенности и теоретические основы толкования песенного школьного репертуара (с акцентом на инструментальную составляющую), в частности: учет специфичности строения отмеченных произведений как «моносинтеза» фактур вокально-хоровой партии и фортепианного сопровождения, необходимость раскодирования координат авторского текста исследуемых музыкальных произведений, создание особенных педагогически направленных исполнительско-ансамблевых решений воспроизведения партии сопровождения.

На основе выделенных идей предложен ряд эффективных художественных методов осуществления исследуемого интерпретационного процесса.

Ключевые слова: *музыкальная интерпретация, исполнительская интерпретация, вокально-инструментальные произведения, координаты авторского текста, учитель музыкального искусства, художественные методы.*

SUMMARY

Petrenko **Maryna**. New dimensions of interpreting vocal-instrumental works of the school program.

The article actualizes the problem of interpreting vocal-instrumental works of the school program. On the basis of analysis, synthesis, systematization and generalization of conceptual provisions presented in the scientific literature on the studied problems the peculiarities and theoretical bases of interpretation of school song repertoire (with an emphasis on instrumental component) are revealed, in particular: taking into account the specificity of the structure of the specified works as a "mono-synthesis" of the textures of the vocal-choral part and piano accompaniment, the need to decode the coordinates of the author's text of the studied musical works, designing special pedagogically oriented performing-ensemble solutions for the production of the accompaniment part.

It is found that vocal-instrumental works are specific in their structure, they represent a combination of heterogeneous textures into a single whole. It is an organic fusion of different "components" that create a single and multifaceted musical-artistic text. The basis of knowledge of their artistic and figurative content is the "author's text". Its uncertainty, schematism necessitates further decoding and "predetermination" due to the recognition and differentiation of coordinate groups.

The coordinate scheme of the author's text of vocal-instrumental works is created. The include: marked coordinates (author's text level), inaccurately marked coordinates (author-performer's text level) and unmarked coordinates (performer-ensemble's text level). The content components of each of the selected text levels are defined. The content of the author's level of the text consists of the following components: literary text, musical text (metrorhythm, pitch, harmony, pitch-tone, form-composition) and the type of textured presentation of the accompaniment. The content of the author-performer's text level includes: tempo, agogics, dynamics, articulation, phrasing, fingering, author's remarks, pedaling. The content of the performer-ensemble's level of the text consists of the following components: functional and role characteristics of the accompaniment, dynamic balance; dynamic, articulatory, agogic, metrorhythmic, tempo coherence; intonation unity.

A number of components of the author's text of vocal-instrumental works of the school program are carefully analyzed, namely: type of textural presentation of accompaniment, features of ratio of literary and musical texts, functional and role characteristic of accompaniment. On the basis of the selected theoretical positions a number of effective artistic methods of realization of the investigated interpretive process is offered.

Key words: musical interpretation, performing interpretation, vocal-instrumental works, coordinates of the author's text, teacher of musical art, artistic methods.